

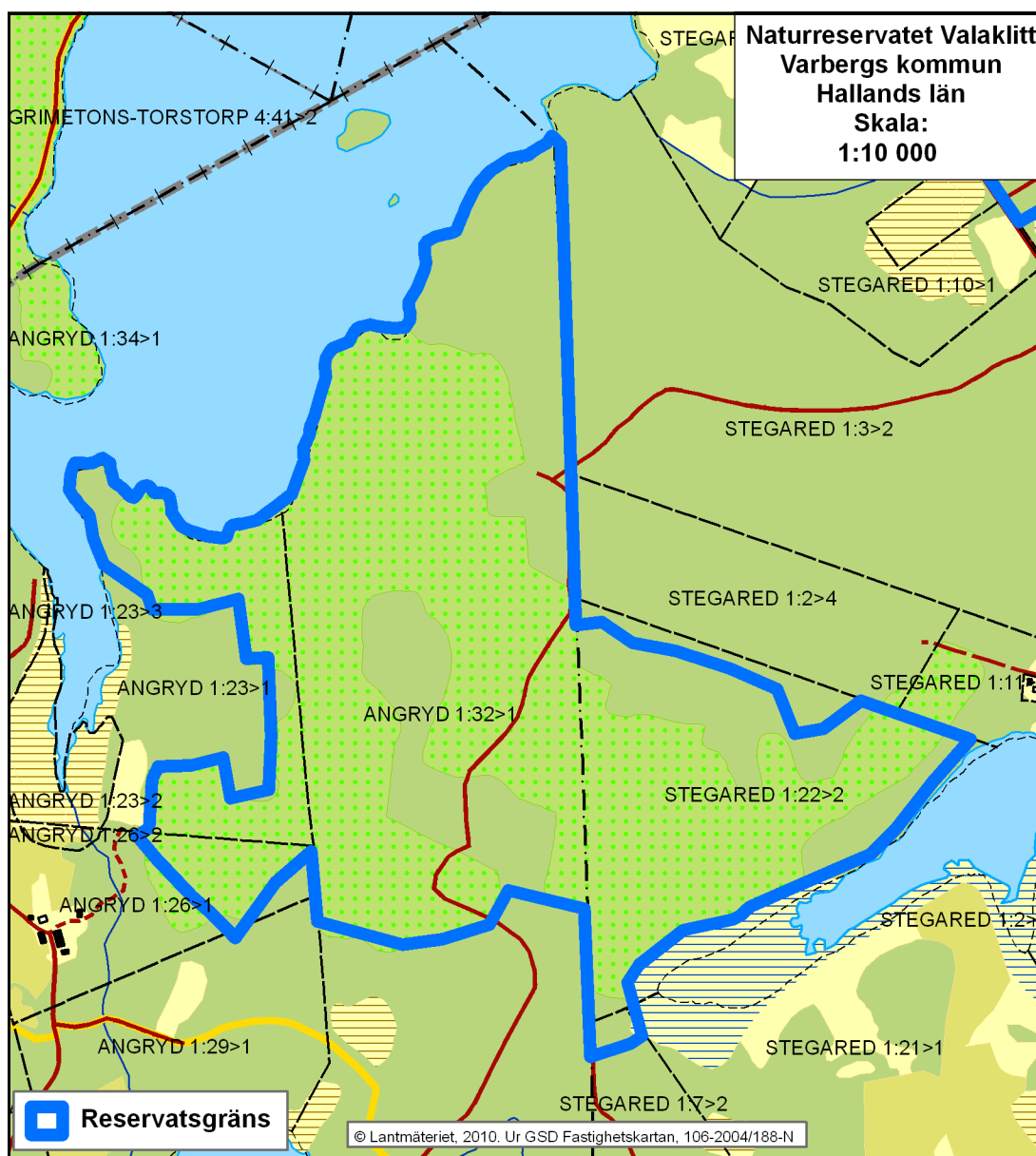
Bildande av naturreservatet Valaklitt i Varbergs kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att syfte och föreskrifter enligt nedan ska gälla för naturreservatet Valaklitt. Reservatets gräns framgår av kartan nedan och av de gränser som utmärks i fält.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken att tidigare meddelade beslut 11.1211-2818-77 från 1978-05-10 och 11.1211-128-77 från 1977-12-02 upphävs när detta beslut vunnit laga kraft.

Med stöd av 3§ Förordningen om områdesskydd (SFS 1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan.

Uppgifter om reservatet

Områdesnamn:	Valaklitt
Reservatet bildades år:	1978
Kommun:	Varberg
Församling:	Sibbarp
Areal:	59,4 ha
Lägesbeskrivning:	Mitt mellan Rolfstorp och Köinge samhällen, ca. 7 km från vardera.
Mittkoordinat (SWEREF):	N: 6331255, E: 351500
Naturgeografisk region:	På gränsen mellan regionerna "södra hallands kustland" (region 10) och "sydsvenska höglandets myrrika västsida" (region 11)
Fastighet och markägare:	Angryd 1:23, 1:26 och Arvid Bengtsson 1:29 Angryd 1:32 Bengt Stener Angryd 1:32 Gerd Berit Stener Stegared 1:7 och 1:22 Karina Nilsson
Förvaltare:	Länsstyrelsen Halland

Beskrivning av området och skäl för beslutet

Naturreseptat Valaklitt består huvudsakligen av näringsfattig bokskog eller bokskog av ristyp. Det ligger i riksintresset "Åkulla bokskogar", som är riksintresse för både naturvård (NN10) och friluftsliv (FN 8). Det är ett av tre större bokskogsrika områden i Halland som har lång skoglig kontinuitet och höga naturvärden.

Åkulla bokskogar utgörs av ett sjörikt och kuperat skogs- och kulturlandskap och har en mångtusenårig historia av ädellövskog där bok har varit beståndsbildande i över tusen år. Åkulla bokskogar är ett av de största kvarvarande bokskogsområdena i Halland.

Ädellövskog har varit en vanlig skogstyp under en stor del av Sveriges förhistoria, men den har minskat kraftigt de senaste århundradena då granen ökat starkt genom framför allt plantering i tidigare ädellövskogsområden. Utan viss skötsel kommer ädellövskogen med dess höga biologiska värden på sikt att förloras i takt med att

skogen blir allt mer grandominerad.

Ur ett svenkt och internationellt perspektiv har Halland och Sverige ett ansvar att bevara dessa skogar. Ädellövskogarna är följdaktligen utpekade som ansvarsbiotoper för länet i strategin för formellt skydd av skog i Hallands län.

De prioriterade bevarandevärdena i området är den gamla och mycket artrika ädellövskogen och friluftslivet. Här finns bland annat ett par känsliga och rödlistade rovfågelarter och ett stort antal rödlistade skalbaggsarter. Bland de senare finns den röda ögonknäpparen som är listad som starkt hotad (EN). Dess larver lever i liggande, fuktig bokved. Den är bara funnen på ca. 10 lokaler i landet sedan 1985. Man har även funnit ett stort antal rödlistade mossor, lavar och svampar i området, t.ex. liten ädellav, ädelkronlav, violettgrå porlav, bokfjädermossa och koralltaggvamp (se bilaga 5).

I området finns 23 hektar av Natura 2000-naturtypen "9110-Näringsfattig bokskog" och tre hektar av Natura 2000-naturtypen "9080-Lövsumpskog", vars naturvärde kommer att öka med dess ålder.

För att bevara dessa värden krävs gamla, grova och döda träd i olika stadier och miljöer. Dessutom krävs tillräckligt stor areal av de olika skogsmiljöerna så att det hela tiden kan finnas både unga och gamla bestånd i området och så att det kontinuerligt ska kunna finnas tillräckligt stora populationer av arterna så att de kan finnas kvar på lång sikt.

Det som kan hota värdena är bl.a. avverkning, dikning och annan förändring av hydrologin, plantering av andra trädslag, konkurrens från gran, exploatering, spridning av gödsel och bekämpningsmedel och fragmentering. För rovfågeln och friluftslivet kan även exploatering utanför reservatets gränser utgöra ett hot då fåglarna kan bli störda eller dödas och naturupplevelsen förstöras för besökare.

Då skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området krävs någon form av skydd av området. Eftersom arealen lövskog, framför allt bokskog, behöver utökas och för att det behövs en skötselplan och viss skötsel är skyddsformen naturreservat den lämpligaste.

I Åkulla bokskogar finns i dagsläget tolv naturreservat med en sammanlagd areal på nästan 900 hektar. Naturvärdena i alla reservaten är av likartat slag vilket gör att reservaten ekologiskt kan fungera som ett enda stort område där det kan finnas utrymme för många olika ekologiska nischer. Valaklitt ligger bara 500 meter från reservaten Nabben, Mjällbjär och Skogsbo och bara 100 meter från naturreservatet Toppbjär.

I reservatet finns två nyckelbiotoper och ett naturvärdesobjekt på totalt 9,7 hektar, vilka är dominerade av näringsfattig bokskog med rik kryptogamflora och skalbaggsfauna. Totalt har man hittat 36 rödlistade och 46 regionalt intressanta arter i reservatet.

Kunskapen inom naturvårdsbiologin har ökat dramatiskt under de senaste decennierna. Fokus för reservatsskötsel ligger idag betydligt mer på biologisk mångfald och habitatkvaliteter jämfört med för 30-40 år sedan, då fokus ofta låg på bevarande av en landskapsbild. Knappt halva området blev reservat redan 1977 och utökades 1978, men då var inskränkningarna på skogsbruket i reservatet små och inte tillräckliga för att bevara den biologiska mångfalden på längre sikt.

Genom detta beslut ska livsmiljöerna för hotade och hänsynskrävande arter i området säkerställas och förbättras samtidigt som goda förutsättningar för friluftsliv bevaras.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfald som är knuten till de gamla bokskogsmiljöerna, gynna klipphäckande fåglar samt att gynna friluftslivet. Den gamla ädellövslogen utgör idag en starkt fragmenterad spillra av förekomsten för ett par hundra år sedan och är därför mycket skyddsvärd. Sverige har även ett internationellt ansvar för att bevara ädellövslogar.

Skyddet ska slå vakt om nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter och värdefulla strukturer genom att låta den bokdominerade lövslogen utvecklas utan konkurrens från gran. Riklig förekomst av gamla och grova träd och död ved i olika former är av största vikt, det är en förutsättning för rik mångfald av svampar, kryptogamer, insekter och fåglar.

Det finns ett stort antal rödlistade skalbaggar i området och även ett stort antal rödlistade mossor, lavar och svampar. Här finns även ett par känsliga rovfågelarter, vilka även de är rödlistade. Här finns även de två Natura 2000-naturtyperna "Näringsfattig bokskog, 9110" och "Lövsumpskog, 9080".

De rödlistade fågelarterna ska gynnas genom att de lämnas ifred under häckning och genom att man gör åtgärder för att området även i fortsättningen ska vara en lämplig häckningslokal.

Eftersom området ligger i ett riksintresse för friluftsliv skall friluftslivet gynnas och besökare erbjudas bra information om områdets naturvärden och historia. Området erbjuder vackra skogsmiljöer för promenader, men även stor artrikedom för den artintresserade. Friluftslivet ska inte påverka de rödlistade fåglarna negativt.

Syftet ska nås genom att:

- området skyddas mot exploatering,

- inget rationellt skogsbruk bedrivs inom området och naturliga processer tillåts verka så att rikliga mängder av gamla och grova träd, senvuxna träd, hålträd och död ved i olika former finns i reservatet,
- granbestånden omförs till lövskog,
- lövskogen hålls fri från gran,
- man beaktar de skötselråd som "åtgärdsprogrammen för hotade arter" föreslår,
- vandringsleder dras på lämpliga ställen för att ge en bra naturupplevelse,
- man tar hänsyn till de rödlistade och känsliga rovfågeln som häckar i reservatet vid alla åtgärder, samt
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syftet med reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (MB), om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller anläggning,
- 2 uppföra mast eller antenn, anlägga luft- eller markledning,
- 3 utan länsstyrelsens tillstånd anlägga ny väg,
- 4 spränga, schakta, gräva, dika, dämna, markbearbeta, bedriva täkt eller annan verksamhet som skadar området topografi och landskapets karaktär samt yt- eller dräneringsförhållanden,
- 5 utan Länsstyrelsens tillstånd inhägnat hela eller delar av reservatet,
- 6 anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov,
- 7 avverka, gallra, röja, föryngra skog eller på annat sätt påverka vegetationen, förbudet gäller inte vid skötsel av gransbestånd med särskilda avtal i intrångsavtalet från 2000-12-29 tills i avtalet angivet år,
- 8 ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
- 9 ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse,
- 10 kalka, gödsla, sprida biologiska eller kemiska bekämpningsmedel,
- 11 framföra motordrivna fordon annat än på väg eller parkera annat än på anvisad plats, förbudet gäller inte jakträttsinnehavare vid uttransport av fäلت vilt och inte heller vid skötsel av gransbestånd med särskilda avtal i intrångsavtalet från 2000-12-29 tills i avtalet angivet år, samt

12 utan Länsstyrelsens tillstånd upplåta mark för lägerverksamhet eller tävlingar.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

- 13 utmärkning av reservatet,
- 14 gallring i skötselområde 1 och 3, röjning i hela reservatet, avverkning i skötselområde 1, 2 och 4, föryngring av skog i skötselområde 3 och 4, ringbarkning och liknande dödvedsskapande åtgärder i hela reservatet,
- 15 förvaltaren äger därjämte efter samråd med fastighetsägaren rätt att anlägga gångstigar för den besökande allmänheten, samt
- 16 undersökningar och dokumentation av mark, vatten, växt- och djurliv samt friluftslivet,

Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 17 skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
- 18 skada, plocka eller samla in gräs, örter, mossor, svamp eller lavar. Plockning av bär, matsvamp och enstaka exemplar av kärleväxter är dock tillåten,
- 19 utan Länsstyrelsens tillstånd fånga eller insamla insekter, snäckor eller andra ryggradslösa djur,
- 20 inplantera för området främmande växt- eller djurarter,
- 21 utan Länsstyrelsens tillstånd anordna lägerverksamhet eller tävlingar,
- 22 gräva eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
- 23 övernatta i husvagn eller husbil mer än en natt,
- 24 elda, användning av campingkök är dock tillåten,
- 25 sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift,
- 26 framföra motordrivna fordon annat än på väg eller parkera annat än på anvisad plats, förbudet gäller ej jakträttsinnehavare vid uttransport av fällt vilt och inte heller vid skötsel av skogsbestånd med särskilda avtal med markägaren tills i avtalet angivet år, samt
- 27 medföra okopplad hund med undantag för jakt med hund eller för eftersök.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren att vidta de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel eller

- genomförande av vetenskapliga undersökningar, under förutsättning att tillstånd först erhållits från Länsstyrelsen.
- gällande rättigheter inom området t ex servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt och vägrätt samt
- rensning av tillståndsgivna diken, om underhållsåtgärder är påkallade med hänvisning till bestämmelserna i 11 kap. 17§ miljöbalken.

Upplysningar:

Länsstyrelsen erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet, eller som ett komplement till föreskrifterna är bland andra:

7 kap 13-18 §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelser

Strandskyddsområde berör de delar av reservatet som ligger inom 100 meter från Stegasjön och 300 meter från Valasjön. Strandskyddsbestämmelsernas syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

Dispens från föreskrifter

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § MB, att föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och intrånget i enskilds rätt att använda mark och vatten.

Förenlighet med områdesbestämmelser, planer och miljö kvalitetsmål

Reservatsbildningen bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Området ligger i en värde trakt för ädellövskog kallad "Hallands mellanbygd", vilken pekats ut i "Strategi för formellt skydd av skog i Hallands län".

Beslutet strider inte mot kommunens översiktsplan från 2010, där reservatet ingår i ett "stort opåverkat område" (enligt MB 3:2). Dessutom ligger det i ett område med

särskilt höga bevarandebestånd, kallat "B2 – Åkulla bokskogar". Det finns ingen detaljplan för området.

Naturreseptatet Valaklitt ligger i "Åkulla bokskogar", vilket är riksintresse för både naturvård (NN10) och friluftsliv (FN8).

Valaklitt berörs delvis av strandskyddsområde (miljöbalken 7 kap 13-18).

Ärendets handläggning

1977 beslutades om att bilda naturreservat på en del av Angryd 1:32, 1978 utökades detta med en del av Stegared 1:22. Syftet med reservatet var att bibehålla ett i landskapet framträdande bokskogsområde med både vetenskapliga, kulturella och sociala naturvärden.

1995 genomfördes nyckelbiotopsinventeringen i området.

1997-98 gjordes en översyn av riksintresset "Åkulla bokskogar", där man konstaterade att de biologiska värdena inte fått tillräcklig tyngd vid reservatsbildningen.

2000 till 2003 skrev man intrångsavtal med markägare till det nya och utvidgade naturreservatet Valaklitt.

Ett nytt förslag till beslut och skötselplan utarbetades av Länsstyrelsen och berörda sakägare förelades 2010-12-15 att, enligt 24 § förordningen om områdesskydd, inkomma med synpunkter på förslaget. Samtidigt skickades förslaget på remiss till Kommunala lantmäterimyndigheten Varberg, Skogsstyrelsen, Polismyndigheten, Varbergs kommun, Hallands Naturskyddsförening, Hallands Ornitologiska Förening och Jägareförbundet Halland.

Yttranden med följande synpunkter har inkommit från: Skogsstyrelsen, Jägareförbundet Halland och Varbergs kommun som tillstyrker naturreservatsbildningen och Polismyndigheten som inte framförde några synpunkter.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lars-Erik Lövdén. I beslutet deltog även länsrådet Lisbeth Schultze.

I handläggningen deltog länsantikvarie Marianne Foghammar och chef för Enheten för naturvård och miljöövervakning Marie Björkman samt naturvårdshandläggare Henrik Martinsson som också var föredragande.

Lars-Erik Lövdén

Henrik Martinsson

Detta beslut kan överklagas till regeringen, se bilaga 9.

Bilagor:

1. Skötselplan
2. Översiktskarta
3. Skogstypskarta
4. Skötselkarta
5. Artförteckning
6. Karta över Natura2000-naturtyper
7. Ortofotokarta med friluftsanordningar
8. IR-ortofotokarta
9. Beslut om kungörelsedelgivning